

Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη
Δρ Νέας Ελληνικής Φιλολογίας
Φιλολόγος Πειραματικού Γυμνασίου Ηρακλείου

**ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΥΘ/ΜΑ ΩΣ
ΟΛΟ. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ «NINET» ΣΕ
ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΜΟΤΙΤΛΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ***

Στρατηγικός στόχος:

Να αγαπήσουν και να εκτιμήσουν τη λογοτεχνία, να μυηθούν στην
‘ανακάλυψη’ και απόλαυσή της, να γίνουν ‘φιλιαναγνώστες’ της.

Ειδικότεροι Στόχοι:

1. Να εξερευνήσουν οι μαθητές και να απολαύσουν τη λογοτεχνικότητα του αποσπάσματος (νοήματα σε συνάρτηση με αφηγηματικούς τρόπους-εκφραστικά μέσα).
2. Να αναδειχθεί η σχέση του αποσπάσματος με το «όλον», το μυθ/μα.
3. Να αναδειχθούν και να συζητηθούν προβληματισμοί και νοηματικές προεκτάσεις του αποσπάσματος (και συνεκδοχικά του μυθ/τος). Κατά προέκταση να αναδειχθεί ο πλούτος των προβληματισμών που η λογοτεχνία μας γεννά.
4. Να γίνει ανασύνθεση της γνωριμίας με τη λογοτεχνία της Ζ. Σαρή (καθώς έχει προηγηθεί επεξεργασία στην τάξη του μυθ/τος Νινέτ ως όλου) και να δοθεί αφορμή για περαιτέρω μελέτη των έργων της.

Διδακτική Μέθοδος:

Μέθοδος ενεργούς συμμετοχής, εξερευνητική- ανακαλυπτική μάθηση.

Κύριες εκπαιδευτικές τεχνικές:

Δραματοποιημένη ανάγνωση από μαθητές (ρόλοι-πρόσωπα υπόθεσης και αφηγητής). Κατευθυνόμενος διάλογος (Ερωτήσεις-απαντήσεις), συζήτηση, εισηγήσεις/παρουσιάσεις μαθητών (μετά από ομαδικές ή ατομικές εργασίες).

---

* Δειγματική διδασκαλία του αποσπάσματος «Νινέτ», που περιλαμβάνεται στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου, σε συσχέτιση προς το ομότιτλο μυθ/μα (ως όλο) της Ζωρζ Σαρή, πραγματοποιήθηκε από την υποφαινομένη στη Β΄ φάση Εισαγωγικής Επιμόρφωσης νεοδιόριστων φιλόλογων, στις 23/10/2008, στο τμήμα Α3 του Π.Γ.Η., παρουσία Σχολικού Συμβούλου και επιμορφουμένων φιλόλογων.

Προγραμματισμός χρόνου διδασκαλίας: δίωρη διδασκαλία

Πορεία διδασκαλίας του αποσπάσματος και Ερωτήσεις (με γνώμονα τη διδασκαλία προηγουμένως του μυθ/τος ως όλου)

Με γνώμονα τη συσχέτιση «μέρους» (αποσπάσματος «Νινέτ») και «όλου», (ομοτίτλου μυθ/τος) και γενικότερα τους στόχους που παραπάνω αναφέρθηκαν, σχεδιάστηκε μια τριμερής διδακτική πορεία, ως εξής:

Μέρος Α. Ερμηνευτική ανάλυση του αποσπάσματος «Νινέτ» που περιέχεται στο σχολικό βιβλίο.

Μέρος Β. Ανασύνθεση ‘γνωριμίας’ με το μυθ/μα *Νινέτ*, με τη συγγραφέα και τα έργα της μέσα από παρουσιάσεις εργασιών μαθητών.

Μέρος Γ. Ανασύνθεση εμπειρίας-συμπεράσματα.

Αναλυτικότερα:

ΜΕΡΟΣ Α. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Αφόρμηση

- Σχέση του αποσπάσματος και μυθ/τος με τη θεματική ενότητα του βιβλίου («Οικογενειακές σχέσεις»). [Σχετικές ερωτήσεις κρίσεως προς τους μαθητές].
- Ανασκόπηση υπόθεσης, προσώπων, τόπων του μυθ/τος έως το σημείο που αρχίζει το απόσπασμα (Σύνδεση με μυθ/μα).

2. Ανάλυση [μετά τη δραματοποιημένη ανάγνωση του αποσπάσματος]

Α΄ Άξονας ερωτήσεων: ερμηνευτική ανάλυση του αποσπάσματος σε συνάρτηση με αφηγηματικά στοιχεία και εκφραστικά μέσα (εικόνες, σχήματα λόγου).

1. Σας αρέσει αυτό το απόσπασμα; Γιατί;
2. α. Ποιοι είναι οι ήρωες αυτού του αποσπάσματος;
β. Πού εξελίσσεται αυτό το επεισόδιο;
γ. Πότε συμβαίνει; (Πρωί; Βράδυ;)
δ. σχολιασμός «σκηνικού», ποιες τέχνες θυμίζει (θέατρο, κινηματογράφο)
3. Ποιο είναι το θέμα, το κεντρικό περιστατικό στο απόσπασμα αυτό; (Τι βασάνιζε τη Νινέτ από τα παιδικά της χρόνια και από ποιο περιστατικό ξεκίνησε;)
4. Πώς ανακαλύπτει ότι η μαμά της την αγαπάει και ότι είναι η αληθινή της μαμά; (Με ποιο τέχνασμα η συγγραφέας την απαλλάσσει οριστικά από τη βασανιστική λαθεμένη πεποίθησή της;)
5. Εντοπίστε χαρακτηριστικά σημεία που δείχνουν την αγάπη της Έμμα και αποκαλύπτουν ότι είναι η αληθινή της μαμά. (σελ. 46).
6. Σε τι πρόσωπο μας δίνει η αφήγηση τις σκέψεις και τα συναισθήματα της Έμμα; Τι κερδίζει το μυθ/μα με τον ευθύ λόγο σε πρώτο πρόσωπο της Έμμα; Γιατί διαλέγει η συγγραφέας το διάλογο και τον ευθύ λόγο της Έμμα και όχι τριτοπρόσωπη αφήγηση;

7. Ας δούμε τώρα από πιο κοντά τα συναισθήματα της Νινέτ και πώς εκφράζονται αυτά μέσα από την αφήγηση. Ακριβώς μετά τον αποκαλυπτικό διάλογο Έμμας – Προσπέρ, διαβάζουμε: «Η μικρή δεν κοιμόταν...ένα κακό όνειρο την ξύπνησε...» Σε ποιο πρόσωπο γίνεται τώρα η αφήγηση; Πώς τα ξέρει αυτά ο αφηγητής; Είναι πρόσωπο της υπόθεσης; Πώς λέγεται αυτό το είδος αφηγητή; Γιατί χρειάζεται εδώ ο παντογνώστης αφηγητής;
8. Ας δούμε και στη συνέχεια στη σ. 47 στη μέση: («Οι λέξεις πουπουλένιες...») Πώς επιδρούν στην ψυχή της Νινέτ οι λέξεις, τα λόγια, της μητέρας της; Ποιος μιλά εδώ; Τι αφηγητή έχουμε; Με τι σχήματα λόγου εκφράζονται οι εντυπώσεις της Νινέτ; [«οι λέξεις ελαφριές, πουπουλένιες», --- «στροβιλίζονται, «χαϊδεύουν»...]
9. «Οι μαγικές λέξεις... χίλιες φορές η Νινέτ!» Τι συναισθήματα εκφράζονται εδώ; Πώς η αφήγηση αποδίδει τα συναισθήματα; Τι είδους δηλ. Αφήγηση έχουμε εδώ; Τι προσφέρει ο ελεύθερος πλάγιος λόγος; (ζωντάνια, αμεσότητα. Η Νινέτ είναι η πρωταγωνίστρια μόνο στην ιστορία ή και στο επίπεδο της αφήγησης;) Πώς δημιουργείται η εντύπωση ότι μιλά η ίδια η Νινέτ και όχι τρίτοπρόσωπος αφηγητής; [=Λεξιλόγιο, προτάσεις ερωτηματικές, προτάσεις με θαυμαστικό.] Δίνεται η εντύπωση τελικά ότι μιλά αφηγητής ή προφορικά η Νινέτ;
10. Συνέχεια – εκφραστικά μέσα και αφηγηματικά στοιχεία που εκφράζουν με αμεσότητα τα συναισθήματα της Νινέτ:
  - σκοτεινό πέπλο του θυμού: τι σχήμα λόγου είναι;
  - Παλιο-Κόλιας..., μικρή και κοντούλα: σχολιασμός λεξιλογίου-συναισθημάτων προσώπου- είδους/ταυτότητας αφηγητή-ύφους αφήγησης
11. **Επισημάνση:** Εδώ αλλαγή της αφήγησης: Μπαίνει σε ευθύ λόγο η ανάμνηση των λόγων του Κόλια. Γιατί; Τι προσφέρει;
12. Σε τι καταλήγει η αφήγηση; (=Σε διάλογο Έμμα- Νινέτ): Τι συναισθήματα, τι νοήματα κλείνονται στα λίγα αυτά λόγια; // Τι σχηματίζεται στο μυαλό μας; (=εικόνα τρυφερότητας.)
13. **ΤΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΒΓΑΖΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΛΕΝΤΟ ΤΗΣ ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΤΩΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΡΟΠΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΓΙΑ ΝΑ ΧΤΙΣΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΣ ΔΩΣΕΙ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΗΜΑΤΑ;**

3. Σύνθεση [της ερμηνείας του αποσπάσματος]

Β' άξονας ερωτήσεων : Προεκτάσεις σε σχέση με μυθ/μα ως «όλο». Η σχέση του αποσπάσματος ως καταλύτη, με το μυθ/κό «πριν» και «μετά».

14. Αυτή η αποκάλυψη στο τρένο για τη λαθεμένη πεποίθηση που βασάνιζε τη Νινέτ φωτίζει τώρα την παλιά συμπεριφορά της προς τη μαμά της αλλά και τις αδερφές της και τον πατέρα της;
15. Αυτή η αποκάλυψη τι επιδράσεις έχει στο χαρακτήρα της Νινέτ και στις σχέσεις της με τη μαμά της κυρίως αλλά και με τις αδερφές και γενικότερα την οικογένεια, στη συνέχεια του μυθ/τος;

Γ' άξονας ερωτήσεων: Βαθύτερα νοήματα, συμπεράσματα, προβληματισμοί, νοηματικές προεκτάσεις.

16. Ποια συμπεράσματα βγάζουμε μέσα από το απόσπασμα για το πόσο σημαντικό είναι για ένα παιδί η επικοινωνία με τους γονείς του, το να εκφράζει τι το απασχολεί, τι το βασανίζει;
17. Είναι εύκολη η επικοινωνία με τους γονείς; Γιατί όχι; (δεν ξέρουν πώς να επικοινωνούν...δεν ξέρουν να δείξουν την αγάπη τους).
18. Τι συμπεράσματα βγάζουμε για το πόσο σημαντική η σχέση του με τους γονείς και το θέμα της καταγωγής του, το να ξέρει τις ρίζες του; (Τι του δημιουργεί στην ψυχή του η γνώση πως το αγαπούν και πως είναι παιδί τους;)
19. Αν όμως θεωρήσουμε ότι για να νιώθει ασφάλεια, σιγουριά, «αίσθημα ότι ανήκει στην οικογένεια» πρέπει να το έχουν γεννήσει και να το ξέρει, τότε τι πρέπει να γίνεται με τα υιοθετημένα παιδιά; Να τους αποκρύπτεται επιμελώς η καταγωγή τους και η υιοθεσία; (Όπως οι ίδιοι οι μαθητές επεσήμαναν: Όχι, είναι θέμα επικοινωνίας, σχέσεων ειλικρίνειας, ικανότητας να μιλούν για όσα τους απασχολούν, όχι να κρύβονται!...)
20. Ένα μήνυμα που βγάζουμε στην προέκταση της υπόθεσης λοιπόν ως προς τις οικογενειακές σχέσεις. Είναι εύκολες; Πώς πρέπει να τις χειριζόμαστε;

4. Διαθεματικές προεκτάσεις (ακολουθούν στο ΜΕΡΟΣ Β).

ΜΕΡΟΣ Β. ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ 'ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ' ΜΕ ΤΟ ΜΥΘ/ΜΑ NINET, ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

1. Ανασύνθεση του μυθ/τος μέσα από φωτογραφίες του οικογενειακού λευκώματος της Ζωρζ Σαρή (παρμένες από το μυθ/μα) που αναδεικνύουν τη βιωματική σχέση της συγγραφέως με την ιστορία (υπόθεση). (Ψηφιακή Παρουσίαση σε ΡΡ από ομάδα μαθητών)
2. Η ζωή και τα έργα της Ζωρζ Σαρή (Ψηφιακή Παρουσίαση σε ΡΡ από ομάδα μαθητών).
3. «Ζωντανή Βιβλιοθήκη»: Παρουσίαση έργων της Ζ. Σαρή από μαθητές που τα διάβασαν οι ίδιοι – αφόρμηση για περαιτέρω γνωριμία των συμμαθητών με τα λογοτεχνικά έργα της Ζ. Σαρή.
4. Εικαστική πλαισίωση – «η γωνιά με το εποπτικό υλικό» που εκπονούν/προσκομίζουν οι μαθητές.

ΜΕΡΟΣ Γ. ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ– ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- για την εμπειρία της μελέτης ολόκληρου μυθ/τος και διασύνδεσής του με το απόσπασμα του σχολικού βιβλίου.
- για την εμπειρία και την αξία της συνεργασίας και των εργασιών που εκπονήθηκαν.
- για τη σχέση λογοτεχνίας και ζωής,
- για τη σχέση των ίδιων των μαθητών με τη λογοτεχνία (αν άλλαξε η στάση τους προς τη λογοτεχνία μετά την εμπειρία αυτή).

Επιλογικά

Η εμπειρία από τη δίωρη δειγματική διδασκαλία, κατά την οποία εφαρμόστηκε στην πράξη το Σχέδιο μαθήματος που παρουσιάζεται εδώ, έδειξε ότι **η ανάλυση που είχε προηγηθεί ολόκληρου του μυθιστορήματος στην τάξη ήταν κέρδος χρόνου και ποιότητας**. Οι μαθητές επέτυχαν με άνεση να ολοκληρώσουν την ερμηνευτική ανάλυση του (εκτεταμένου καθώς και νοηματικά-αφηγηματικά-αισθητικά απαιτητικού) αποσπάσματος ουσιαστικά στην πρώτη εκ των δύο ωρών και να προχωρήσουν τη δεύτερη ώρα σε παρουσιάσεις εργασιών τους και συζήτηση ανασύνθεσης εμπειριών. Το έκδηλο ενδιαφέρον για συμμετοχή στο «μάθημα», το επίπεδο των σχολίων και η χρονική επάρκεια των δυο διδακτικών ωρών αποδεικνύουν ότι οι διδακτικές ώρες που είχαν διατεθεί για την επεξεργασία του μυθ/τος στην τάξη απέδωσαν οφέλη, με αξιοσημείωτη την αξιοποίηση του χρόνου στις επόμενες λογοτεχνικές αναλύσεις. Με άλλα λόγια, η αφομοίωση και η εμπέδωση τεχνικών και οπτικών ανάλυσης που απαιτούν διδακτικό χρόνο και έκταση (το μυθ/μα ως όλον) αξιοποιούνται στη συνέχεια εποικοδομητικά. Συνακόλουθα, όπως σημειώσαμε σε ανάλογη περίπτωση*, η *διδασκαλία ολόκληρου λογοτεχνικού έργου (πεζού ή ποιητικής συλλογής) θεωρείται από τη διδάσκουσα κέρδος χρόνου και ποιότητας για το «μάθημα» της Λογοτεχνίας –συνοπτικά, διδακτική πρακτική που αξίζει να εφαρμόζεται.*

---

* Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη. «Συνοπτική Παρουσίαση Διδασκαλίας Μυθιστορήματος (Ninet της Ζωρζ Σαρή) στο 'Δίκτυο Λογοτεχνίας', Απρίλιος 2009. Διδασκαλία ολόκληρου λογοτεχνικού έργου (μυθ/τος) κατά το Σχολ. έτος 2008-09».